

ALTERNATIVA

Mikoláš Chadima (*1952)

Mikoláš Chadima je mimo jiné saxofonista. V jednom z nečetných novinových interview (MF PLUS, 23. 2. 2007) líčí cestu, která ho k tomuto nástroji přivedla: *„Já chtěl hrát původně na basu, čtyři struny, čím míň tím líp [...]. Jenže v devětašedesátém jsem měl incident, který skončil urážkou hlavy státu a spřáteleného státu, a když mě přišli sebrat, a rodiče o ničem nevěděli, protože jsem jim nic neřekl, tak si otec myslel, že jdou po něm, a vyhodil do řeky několik svých ilegálně držných pistolí. Vyhodil mimo jiné trofejního mausera. A pak se dozvěděl, že jde o můj problém, nasral se a rozhodl, že za trest si advokáta budu platit sám [...]. Své pistole už nikdy nenašel. Já si chtěl na chmelu vydělat na basu, ale vydělával jsem na advokáta. Na podzim šedesát devět mě však uchvátil v Lucerně koncert kapely Colloseum a bylo rozhodnuto. Když mi skončilo spoření mladých, koupil jsem si za pět tisíc saxofon.“* Ke zmíněnému „incidentu“ došlo v srpnu 1969, během výroční demonstrace proti sovětské okupaci Československa, které se Chadima zúčastnil a byl poté stíhán za „výtržnictví“.

Skladatel, saxofonista, textař a publicista Mikoláš Chadima, označovaný za jednoho z „otců zakladatelů“ české alternativní hudební scény, se narodil 9. září 1952 v Chebu. Otec Jiří Chadima byl akademický malíř, matka Marta zpěvačka v Národním divadle. Mikoláš se v letech 1968–1972 vyučil tiskařem, maturoval o dva roky později na Střední škole pro pracující při národním podniku Svoboda. Od mládí tíhl k muzice a k výtvarné tvorbě, hudební základy získal v Lidové škole umění (v letech 1972–1974), pokračoval v Jazzové škole hrou, kde se učil jazzovou improvizaci od Karla Velebného a Rudolfa Ticháčka (1974–1978). Živil se jako tiskař (1968–1974), později jako dělník u Geodézie, poštovní doručovatel, krátce též referent oddělení polygrafie a znovu jako dělník na stavbě metra. Ve druhé polovině 70. let se už o Chadimovi jako o muzikantovi vědělo: vystupoval na Pražských jazzových dnech se skupinami Elektrobus a The Rock & Jokes Extempore Band Jaroslava Jeronýma Neduhy. Začátkem 80. let odešel Neduha do exilu; když si vyřizoval odchod na Západ, Chadima od něj skupinu převzal a v letech 1979–1981 ji vedl. Kromě toho hrál v kapelách Kilhets a Old Teenagers (pozdější Classic Rock And Roll Band).

Tady je třeba pro čtenáře mladšího věku a čtenáře z ciziny uvést drobné vysvětlení. Pookupační československý režim v období normalizace (tedy přibližně od roku 1969) systematicky likvidoval nezávislou kulturu. Chadima hrál v rockových formacích, které nesměly volně vystupovat, komunistický aparát je nepřetržitě šikanoval, byť v různých obdobích s různou intenzitou. Hudební skupiny musely procházet schvalovacím řízením

(tzv. přehrávky před komisí), nesměly zpívat anglicky, nesměly mít „vulgární“ texty, jejich členové neměli mít dlouhé vlasy a tak dále. Jakékoli vystoupení mohlo být a také často bylo úředně zakázáno. Hudebníci měli na výběr: buď se přizpůsobit režimním požadavkům, což znamenalo dělat bezzubou pseudotvorbu, anebo být v setrvalém konfliktu se státní mocí. Nepřicházelo v úvahu, že by se kapela živila svobodným uměním, obživa se neodvíjela od zájmu publika, ale od úřední blahovůle, proto se tolik muzikantů živilo v náhradních dělnických povoláních. Mikoláš Chadima patřil k lidem, kteří se nepřizpůsobili umělecky ani občansky, oportunistus považoval za jeden z nejodpornějších rysů normalizace – v roce 1979 byl podruhé stíhán za „výtržnictví“ (přečinu se měl dopustit tím, že řekl na pódiu slovo „sračka“) a téhož roku podepsal, zatím neveřejně, Prohlášení Charty 77. O pár desítek let později k tomu řekl: *„S odstupem času pokládám vznik Charty 77 za čin podobného významu, jako byl atentát na Heydricha.“*

V roce 1981 vyhrála Chadimova skupina Extempore anketu All Stars Band 1980/81 časopisu Jazz Bulletin č. 27/28, který vydávala sice legální, ale pronásledovaná Jazzová sekce, av anketě osobnost roku se Chadima umístil na druhém místě za oblíbeným Vladimírem Mišíkem. Už předtím ho šikanovala Státní bezpečnost, nabízela mu, aby se stal konfidentem, již roku 1971 mu byl odebrán cestovní pas – a v roce 1980 zcela nečekaně vrácen. V jedenaosmdesátém dostal povolení vycestovat na pár dní do Británie: *„Tužil jsem, že jde o neoficiální nabídku k emigraci, a jel jsem. S [...] Chrisem Cutlerem, který sehnal hudebníky, jsme na koncertě [v březnu 1981 v londýnském klubu Three Steps.] přehráli repertoár mé tehdejší kapely Extempore. [...] Pak jsem si pobyt prodloužil. Věděl jsem, že mi ho prodlouží, protože si budou myslet, že se nevrátím. Cestou zpátky jsem ještě pobyl v Bonnu tři dny [...]. Samozřejmě jsem váhal, protože jsem měl nabídku na hraní od Tima Hodgkinsona z kapely The Work, ale vrátil jsem se. Nejsem typ emigranta.“*

V červenci téhož roku odehrálo Extempore tři koncerty v Maďarsku jako host tehdejší maďarské kapely Hobbo Blues Band. Po návratu úřady opět Chadimovi odebraly pas. V září Mikoláš Chadima ukončil činnost skupiny Extempore a založil MCH Band. V létě byl zveřejněn jeho podpis Charty 77, hned zkraje roku 1982 začala normalizační represe nabírat na síle a během zhruba dvou let Chadima vůbec nesměl koncertovat. Začal se vytrácet z povědomí publika, vystupoval jen na neoficiálních „podzemních“ koncertech, a jak se píše na webových stránkách MCH Bandu, *„v zájmu utajení kapela soustavně měnila názvy. MCH Band tak existoval pouze na magnetofonových kazetách, na kterých Chadima pod značkou Fist Records rozšiřoval samizdatovým způsobem nejen hudbu svou, ale i hudbu spřátelených kapel. V roce 1983 začal úzce spolupracovat s básníkem Ivanem*

Wernischem a tato spolupráce trvá dodnes.“ Obsáhlá diskografie Chadimova nezávislého vydavatelství je dostupná na webové adrese mchband.cz.

V 80. letech pracoval Mikoláš Chadima v Národním technickém muzeu jako tiskař a grafik (1979–1988) a později coby referent oddělení polygrafie (1988–1989). Byl aktivistou Jazzové sekce (1978–1989) a v roce 1988 členem Výboru na obranu Františka Stárka, vydavatele samizdatového časopisu Vokno. Publikoval v samizdatu, napsal a vlastním nákladem vydal text Extempore – Černá kniha (1980) a obsáhlou vzpomínkou historii české alternativní scény Od rekvalifikací k Nové vlně se starým obsahem (1985, tiskem roku 1993 pod názvem Alternativa – Od rekvalifikací k Nové vlně se starým obsahem).

Na „*legální pódia*“ se Chadima s MCH Bandem vrátil po dlouholeté nucené přestávce necelý rok před pádem komunistického režimu – v lednu 1989 vystoupili ve sportovní hale v pražských Holešovicích na akci Koncert pro Arménii. Po letech mu byl opět vrácen cestovní pas a díky tomu mohl s kapelou 5. listopadu 1989 odehrát koncert na festivalu ve Wroclawi. Po převratu, v prosinci 1989, hrál MCH Band poprvé i na Západě, na festivalu Permutant 89 v Kodani. Od roku 1990 působí Mikoláš Chadima jako profesionální skladatel a hudebník. Vydal řadu desek, získal několik ocenění („*Album roku*“ – cena Nadace Český hudební fond za album MCH BAND – *Es reut mich f...*, 1991; „*Žlutá motorka*“ – Cena hudebního vydavatelství Black Point pro umělecky nejzdařilejší titul roku za album „*Chadima & Fajt – Průhlední lidé*“, 1998), spolupracoval s mnoha dalšími hudebníky a hostoval v řadě projektů. Působí též jako příležitostný publicista, značně kritický k polistopadovému politickému vývoji, hlásí se k liberální levici: „*Byl jsem a jsem doleva. Odjakživa levicový, na rozdíl od většiny národa, který dřív poslušně volil bolševiky, ale dnes je odjakživa pravicový. Mám sympatie i k zeleným. Snažím se hlavně politiku nepersonifikovat. Kdybych měl volit podle sympatií ke stranickým vůdcům, k volbám bych nešel.*“

Autor textu Adam Drda